

hogy fülhasogató ne legyen, ha nem létesítetik egy testület — kar, — mely állandó vezetés mellett, állandóan nem gyakorolhatik. A mit hivatkozott cikkében méltóztatott mondani, hogy „a ki csak aláírta nevét, bejelenti, hogy ezt vagy azt akarja előadni s bármikor készen van vele” az talán állhat a felolvasási, szavallati, színiszakoknál, de hangszer-zenei és ének-zenei szakoknál azt hiszem, hogy így nem megyen, legkevésbé pedig az egyházi zenével, mint a világon legszebb, de egyszersmind legnehezebb zenénél.

A második kérdésre, hogy hasznos-e vagy nem és a harmadik, hogy van-e szükség rá? csak annyit, hogy igenis hasznos mert ez a legnehezebb: vallásosság! erkölcsiség! azt terjeszteni pedig mindig hasznos, annak szükségessége pedig hasznosságából tűnik ki; tehát mindaddig, míg a Műkedvelő társulat ily működésre nem képes, fenntartani az új egyesületet nagyon kívánatos, tehát szükséges is.

Mert ha fenn mondták nem állanak, nem találók az új egyesület körében Nagy-Enyed városának legjobb, legszebb erejét.

Legyen szabad egyetünk további fejlődését és a régi egyesülettel szemben elfoglalt állást is, röviden esetelnem.

Mint felemlítém, a régi egyesület választmányának múlt hó 15-én tartott ülésében szóba hozatván az új egyesület, azon kívánalom nyert kifejezést, hogy csatlakozzék előbbihez.

Az új egyesület úgy is véglegesen szervezendő volt, az alapszabályok már kidolgoztattak, a műkedvelő társulat választmányának ajánlata az új egyesület közgyűlését gyorsította, az ugyan múlt hó 18-án meg is tartott, mely alkalommal a műkedvelő társulat üzenete tárgyalatott, és a következő határozat hozatott: Egyetünk is a műkedvelő társulat fennállását és erősbbítését óhajtván, kész a csatlakozásra, ha az saját fennállásának kockázatása nélkül megtörténhetik, miért is kimondatott, hogy: 1. egyetünk véglegesen megalakuljon, alapszabályait megállapítsa és felterjeszse megerősítés végett; 2. egyetünk elnöke megbizatik, hogy a műkedvelő társulattal érintkezésbe lépjen, a csatlakozást egyetünk által több pontozatokban megállapított feltételek alapján megkísértse.

A Műkedvelő társulat évi közgyűlését nemsokára megtartandja, ezen ügy alig ha nem napirenden leend, csak tőle fog függni, vajjon őszintén kívánja-e egy saját fennállását, mint az új egyesület által megkezdett zene további művelését.

Ez az álláspontunk a műkedvelő társulattal szemben. Egyetünk újabb megállapodására nézve meg kell jegyezmem még, hogy alapszabályaink szerint nem szorítok egyetünk egyedül az egyházi zene művelésére, hanem a haladásához mérten világi zenével is foglalkozand, mit az alapszabályokban felvett új cím: „nagyenyedi ének- és zene-egylet” bizonyít.

Ezzel elesik azon szemrehányás alapossága is, hogy egyetünk a világi zenét fumi gálja. Azt fumi gálni semmi okot nem képzelhetünk, mert hiszen a ki az egyházi zene iránt érdeklődik, az a világi zenét is meg tudja becsülni (de legyen szabad feltételezni, hogy vice versa is ugy van), csak hogy mindenbe egyszerre belekapni veszedelmes.

Az elkülönített képeztetésre nézve mentsem fel tisztelt szerkesztő úr, hogy nyilatkozzak, hisz zeneértő léte talán igazat ad abban, hogy az egyházi zenének külön rhytmusa lévén legalább egy ideig külön tanulmányt igényel.

Soraimat most már azon kijelentéssel zárom be, hogy ha egyetünk a szunyadozó Műkedvelő társulat felbresztésének öntudatlan eszközeül szolgálna, valóban örvendének; s ha egyéb is nem maradna, maradna legalább azon elégtétel, hogy így is nagy szolgálatot tettek társadalmi életünknek!

Újból kérvén a tekintetes szerkesztő urat, miszerint jelen leveletem becses lapjában felvenni sziveskedjék, maradtam teljes tisztelettel aláíratos szolgája:

Navratil György,
egyleti elnök.

Készséggel adunk helyet emez ellenkező levélnek, mert lapunk mindig az igazság zászlója alatt kíván küzdeni.

Miután pedig a m. t. elnök úr egyenesen hozzám intézi becses sorait, indítva érzem magamat egy pár megjegyzésre.

Mindenek előtt a vezércikk írója sehol se mondja, hogy az új egyesület ellenséges indutatu a Műkedvelő — körrel szemben, — csak azt teszi kérdésbe, hogy vajjon azoknak, a kik egy régiebb és egy újabb egyesületnek tagjai, nem volna-e első kötelességük, hogy a szélesebb körű, sokkal régiebb keletű, társadalmunk fejlődésére s így a vallás-erkölcsiségre is hatékonyabb s nélkülözhetetlenebb kört keltsék életre, támogassák és virágoztassák, mert hisz különben ellenkezésbe jönek önmagukkal.

Szépnek, hatásosnak tartja mindenki a vegyes kart de eddigelő az egész zenevilág elsőnek, mondhatnám főnek tekintti a férfikat s ezt vallom a cikkíróval együtt magam is.

Csúdalatos, hogy az új egyesület megalakulásakor nem tudott a kör létezéséről, holott nem egy tagja, s tudtukkal a m. t. elnök úr is választmányi tag a körben. A kör, bárha nagy ideje, hogy nem működik, él, létezik, megvan tisztviselői kara, meg vannak rendes működő és pártoló tagjai.

Nem vette figyelembe az új egyesület a régít — mondja a levél — s a vezércikk éppen ez eljárást nem helyesli s nézetem szerint is, a míg a kör érdekében nem teszünk meg mindent, nem alkalmazzunk az eddigieknél czélszerűbb eszközöket, indokolhatatlan az új egyesület szükségessége.

Az új egyesület — a levél szerint — azért jogosult, mert a kör csak „per tangente, külön ahoz érő

karnagy és állandó tagok nélkül” ápolja az egyházi zenét. Ezt legkevésbé fogadhatom el érveknek, mert először is a kör igen helyesen nem szorítok csupán az egyházi zenére, — másodsor azért, mert e tétel szerint a körnek eddigi tagjai nem állandó tagok. Hogy mik hát? azt el nem képzelhetem. Ugy hiszem, hogy éppen ezek az önkénytelenségű tagok szégyenlenék leginkább, ha csak olyan tédd el ne vedd elé-tele tagoknak tekintenék.

Nem értem a levél azon állítását, hogy egyes ember készen lehet valamely előadandó darabbal bármikor, de egy dalkar nem lehet.

Kétségtelen, hogy az új egyesületnek igen szép célja van, de hogy nincs szükség az új egyesületre, láttuk már. A körnek van ének-zenei osztálya, ha aztán nem felel meg a várakozásnak, ez vagy a rendszer vagy a tagok hibája lehet.

Legkülönösebb a levél azon pontja, hogy az új egyesület kész csatlakozni, tehát kiegészítő részévé lenni a körnek, de csak úgy, ha külön alapszabályai lesznek. Nézetem szerint vagy csatlakozik s ekkor a kör szabályai kötelezik, vagy nem. Ha már ez alapszabályok hiányosak, itt van nemsokára a közgyűlés, lehet változtatni rajtuk.

Az új egyesület újabb megállapodás szerint felőleli a világi zenét is — mondja a levél. — Helyes, csak-hogy erről sem a vezércikk írója, se mások még sokan, a vezércikk megjelenéseig egy árva szót se tudtak s így a cikkíró e részben se támadható meg.

Mivel tehát a vezércikk írójától — nézetem szerint — távol volt minden rossz indulat, sőt a legnehezebb szándékkal s legtisztább jóakarattal szólott a dologhoz, nyugodt lélekkel adhattam számára helyet a lapban, — óhajtatásával teljesen egyetérték magam is.

Szerkesztő.

Fővárosi levél.

Budapest, 1882. június 15.

Kedves barátom! Említettem múlt levelemben a tiszta-eszlári esetet, a melyben sakterek keresztény vért ontottak állítólag. Nos, hát ennek a már-már legendaszérvé vált rémtörténetnek méltó pendentje akadt. Mindkettő elég alkalmas volt arra, hogy a békés kedélyeket fenekestől felkavarja. Az országgyűlésen történt, hogy Istóczy (Frösche soll er schwitzen! — mondják a zsidók reá) nyakon verte Wahrmann Móritz ismeretes képviselőt és bankárt (hundert Jahre alt soll er werden — aber gleich!) a ház társalgó termében. Pofon még nem okozott olyan országos feltűnést, és felháborodást, mint ez. A zsidó kérdés tárgyalása alkalmával kaptak össze. Persze a „lovagias” elégtétel nem maradhatott el, s Wahrmann — mikor már kényserítve volt reá — kihívta Istóczyt.

Sok párbaj történetét jegyzett föl az újságírás (a történelem nem foglalkozik e részletekkel), de alig volt olyan, a mely gazdagabb lett volna komikus mozzanatokban, mint ez. Megtörtént a kihívás. W nagy fináncz kapacitás, de pisztoly nem járt a kezeiben soha. Kétségbeesetten gyakorolta magát a czéllövésben, és sikerült is neki megszoknia a fegyver dörrenését. E közben Istóczy nyugodtan intézte családi ügyeit. Semita semmirevalók egész a lakásába tolokodtak insultálni őt, ő meg hidegvérűen kitette őket az ajtón. Azután megtette azt, a mit párbaj előtt egy nappal senki sem szokott megtenni: megházasodott. Be akarta váltani ígérését, mielőtt abban megátoltatnék. Azután kivonult párbajozni. A zsidóság rendkívüli tevékenységet fejtett ki, hogy a rendőrség valahogy el ne maradjon az esettől. Nem is volt nyugtok a feleknek; a rendőrség ildőzte őket folyton ki még a harmadik falu határából is. Ereszél aztán sikerült Kovács László háznagynak tuljárnai a pandurok eszén. A kik — more patrio — tudálékoskodván, elszalasztották szemük előtt az üldözötteket. Addig magyarázta nekik a párbajosok neveit, a míg a lövések eldördültek s a szerencsés kimenetelre felhangzott a Wahrmann után kivonult zsidóság „öröm riadajloma” . . .

Szó a mi szó, megtörtént ugyan a párbaj, de teljesen igaz van a segédek által kiállított hivatalos nyilatkozatnak, midőn az ügy lefolyását egyszerűen konstatalja, a „lovagias” szabályai szerint” jeltől kihagyván. A mit a W. emberei elkövétek, botrány volt és eclatáns bizonyítók arra, hogy ennek a népnek sejtelve sincs a lovagiaság tényeiről. És ezzel Wahrmannak ártottak leginkább. A fővárosi és a vidéki rendőrségekkel valóság hajtóvadászatot tartattak a párbajosokra, csak hogy a nagy férfunak baja ne essék.

És mi az eredmény?

Az, hogy mind a szabadelvű körben, mind a kasszinóban (melyeknek W. tagja), de sőt az egész városban is (kivéve ama bizonyos városrészeket) az az általános vélemény, hogy az elégtétel, illetőleg aktus megtörtént ugyan, de az nem volt lovagiasan elintéztve. És ez nagyban indokolja azt is, hogy Istóczy nem nyújtotta jobbját ellenfelének a párbaj után, pedig rendes kimeneletű párbajnál lovagias emberek közt ez elkerülhetetlen.

— Maradjunk a régiben! — mondá Istóczy. És ő abban is fog maradni.

Már több nap folyt le az eset óta, de még most is arról beszél mindenki. Félünk erősen a tüntetések től. A rendőrség concentrálva volt a laktanyákban; a katonaság egy része is készületben tartott ügy titokban, — de szerencsére nem volt rá szükség. Akármelyik fél sebesült volna meg, igen sajnálatos eredménye lett volna, mert a kedélyek igen-igen fel voltak izzadva. Egyes apró összetűzések — tagadhatatlanul fordulnak elő, de ezek már nem csinálnak nálunk zsidóüldözést. Jól is van így. Elesen esedik, mint az a botrányos „biztosítási és mérgezési historia” ott Enyeden. (Mi is lett abból a dologból? Rendkívül furesa, hogy olyan gyorsan elismult az egész ügy, pedig elég szenzációs arra, hogy ne hagyjuk pihenni. Azt hisszük, hogy éppen a „Közérdek” követelné meg, hogy az ilyenü botrány tisztázassék).

A botrányról szólva, nem hagyhatom említetlenül a Zola híres regénye után meggyártott „Nana” szindarabot. Tegnap adták először a népszínházban, telt ház előtt. Sajátságos! Olyan nagy lármát csináltunk a népszínház irányára ellen, a melylyel a frivolt oly kedvteliséssel dédelgeti, s ime! A „Nana”, a melyben mindenki a frivolt, a piritó jelenetet kereste, határozottan megbukott. Nincs benne semmi „titkos”, semmi olyan nagyon frivol! De megkülönböztet is főzsmű biz’ ez s a szereplők díszéletes alakítása jobb darabra lett volna érdemes. Palmai Ilka (Nana), Solymosi, Tihanyi, Horváth Vince, Ditrói, Nagy Ibolyka — mind igen kitűnően játszottak, de a mű silányságát megmenteni nem voltak képesek, pedig egész 11 óráig igyekeztek rajta 6 unalmas képleten keresztül.

. . . Megkezdődött az idény. Meglátszik már mindenütt. A ki teheti zöldel, vagy furdik s csak az van még itthon, a kit kötelességei tartanak még vissza néhány napig. Hanem azért furdunk mi is es zöldelünk. Furdunk a jóféle rákosi homokban, a mit a szél vág arczunkba, hogy a szemünk merő zöldet-vöröset lát tőle. Iszszuk a teméntelen jeges vizet, a melylyel jöszivűk kell-nerek traktálnak unos-untalan egy kis borraivalóért.

Bezzeg ti boldogok vagytok oda lent! Irigylet is érte, de erősen —

Lapádi.

VIDÉKI LEVÉL.

Abrudbánya, 1882. június 4.*)

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Rég nem jelent meg becses lapjában városunkról semmi tudósítás, mintha a második pauka mellett és ellen folytatott irodalmi csatározás egészen kimerítette volna tudósító kedvünket. Történt pedig több oly dolog, mik megérdemlik a feljegyzést, s mint ilyenek, méltók a közlésre. Azért habár egyes hírekre nevezve egy kissé későn, de még sem egészen elkésve, megint fölveszszük levelezői tollunkat.

Ilyen megemlítésre méltó esemény volt azon táncz-igalommal egybekötött hangverseny, melyet az ifjúság az unitariások új harangjai felállítására költségeinek fedezésére rendezett. Személyesen nem lehettem jelen, a műsorozat-tal nem szolgálhatunk; de a közvélemény után indulva annyit írhatunk, hogy a hangverseny igen jól sikerült. Kitüntették magokat a soló énekek által Fiban Jolán k. a. és Barabás Abel úr, a szavallásban Pálffy Gizella és Szerderjesi Ilon kisaszszonyok és B. A. úr. ki ezen kívül még az énekkarokat is vezette. A táncz-igalom a legkedélyesebbek egyike volt, csak hogy fájdalom, miként nálunk az ilyen táncz-igalom egybekötött hangversenyeknél rendszeresen szokott, a czébra vajmi kevés maradt.

Meg kell említnünk továbbá a polgári olvasó és társalgó egyet rendes tisztújító közgyűlését is. A legnagyobb örömmel értesültünk az elnök jelentéséből, hogy a polgári egyet négy évi fennállása óta, minden oly intézmény létesítésénél, a mely városi közönségünk előnyére szolgál, egész erejével közreműködött, s hogy azok nagy része éppen az egyet erőfeszítésének köszöni léteit. Mindez a mellett bizonyít, hogy a polgári olvasó egyet városunkban missiót teljesít s annyira szükséges, hogy ha nem volna, teremteni kellene. Azért örömmel vetjük az értesítést is, hogy daczára a szomorú bányászati és ipari viszonyoknak, daczára az ellene kifejtett nem mindig egészen jóindulatu törekvéseknek, az egyet fennállása továbbra is biztosítva van, mert derék polgárságunk még áldozatok árán sem fogja engedni, hogy ezen saját jólétére czélzó intézmény megsemmisüljön.

A gyűlés eredménye, hogy a régi tisztviselők egynek kivételével újból mind megválasztattak. Ez nagy bizalom jele, a mit mindnyájan önzetlen működésükkel érdemeltek ki, s hisszük, hogy ezután sem lesz másként.

*

A városi képviselő testület tavaszi közgyűlését múlt hó 31-én tartotta meg. A gyűlésben egy a virilisták, mint a választottak igen szép számmal vettek részt.

Első tárgya a múlt 1881. évi számadások betérjesztése volt. Örömmel győződött meg képviselő testületünk, hogy a számadások a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel kezeltettek, éppen ezért az illető tisztviselőket a számadások terhe alól készséggel felmentette. Azonban a pénzügyi bizottság és a tanács azon ajánlata, hogy a számadásokból több olyan tétel, mely behathatatlant és így csak a számadás realitásának árt, töröltesék, érdekes vitára adott alkalmat. Felmerülvén a vita folyama alatt azon lényeges kérdés, hogy a töröltre ajánlatba hozott követelések mért nem hajtattak bé a maga idejében? s ennek elmulasztásában ki a hibás? ezen ügy megvizsgálás és javaslat tétel végett a jogügyi bizottságnak adatott ki.

Ezután többnemű választások történtek. Ugyanis a képviselő testület választott tagjai felerészben kisorsoltván s a virilisták közül is egyesek a kiigazítás alkalmával kimaradván, több bizottságokba új tagok választása vált szükségessé. Így a központi választmányba: Molnár Ferenc és Hendl Ede; a jogügyi bizottságba: Wánca József; a pénzügyibe: Molnár Árpád és Keller József; az építészeti: Telegdi Márton; az adófelszámolási bizottságokba, a jövedelmi adóhoz: Diószeghy Lajos és Molnár Albert; a czukor-kávé pótdadóhoz: Diószeghy és Molnár Árpád választottak meg. Ezenkívül a törvény értelmében az árvaszékhez a Wánca és Ferenc Mihály személyében két pótlónk választottak.

A közgyűlésnek egyik legérdekesebb tárgya a polgármesternek a város kikövezését tárgyzó előterjesztése volt. Képviselő testületünk a polgármester ez ügyben tett odaadó fáradozásait a legnagyobb elismeréssel és köszönettel fogadta, s ajánlatára egy a kérelmező, mint a továbbiakat intéző bizottságot kész örömmel választotta meg.

*) Múlt számunkból tér szüke miatt kimaradt. Szerk.

Ezek után több kérelem intézettel el, melynek folytán Székely Albert eddigi rendőri díjok lekiismeretes működésének elismerésül tiszteletbeli alkaptányi címet nyert s ezen állomás rendszeresítése javaslatba hozatott, Kántor József pedig mint oklevéles jegyző felvételét a tanácsos tiszteletbeli gyakornoknak. Igen fontos volt a piaczi vám hasznabérjének azon panaszos kérelme, mely szerint Abrudfalvát a miniszteri és alispáni rendeletek dacára egy heti, mint országos vásáraink alkalmával rendszeres vásárokat tartanak, miáltal vám bevételeit tetemesen csökkentik s a községi előjárásához e tekintetben hiában fordult panaszával, mert ezen visszaélést megakadályozni, vagy nem tudja vagy nem akarja. Ezen panaszból meggyőződve képviselő testületünk a felől, hogy ez által nem csak a város jövedelme csökkentetik meg, hanem városunk jogai is erőszakos sérelmet szenvednek — Abrudfalvának nem lévén joga vásárokat tartani — a t. alispán úrhoz a köteleességét teljesíteni nem akaró községi előjárás ellen egy erőlyes feliratot határozott, kérvén e tárgyban gyors intézkedését s az erőszakos sérelmek orvoslását. Ezzel a gyűlés, miután a jegyzőkönyv hitelesítésére egy 3 tagú bizottság kinevezetett, véget ért.

Tudatni kívánjuk végül még azt is, hogy városunkban önkényes tüzoltó egyesület alakult, a mi nagyon üdös és helyes, csak hogy a nagy lelkesedés melylyel felkaroltattott, ne legyen aztán szalma tűz, mint sok más létesített és megint elenyészett intézményeinknél. Volt nekünk zene egyesületünk, volt dalárdánk, volt még, nem is nagyon régen működő társulatunk és mind ezek mivő lettek? Eltűntek az éji homályba. Miért? A könnyen fellebbanó s megint kialvó lelkesedés miatt egyfelől: de másfelől azért mert mindezek fenntartása áldozatokkal jár, s az anyagi tehetőség — mindig ugyanazon egy közönségre keletve számít — végre kifárad, s szárnyát szegi a legnagyobb lelkesültségnek is. Ne hogy ez legyen sorsa a tüzoltó egyesületnek is, mert ha valahová, ide csakugyan pénz kell, ha azt akarják, hogy a szükséges kellek beszereztesse, s az egész intézmény ne csak parádé maradjon; azt pedig tudjuk, hogy a nép évtizedek óta nem volt ily szorult anyagi viszonyok közt, mint jelenben.

Az újonnan alakult önkényes tüzoltó egyesület a szerelvények beszerzésére a mint halljuk junialist rendez, a minnek a legjobb sikert kívánjuk!

Abrudbányai.

Tövis, 1882. Junius 12-én.

Tekintetes szerkesztőség!

Tekintve, hogy közérdekű a tárgy, melyben felszólalni óhajtok, remélem, bekopogtatásom alkalmatlan nem lesz.

A „Közérdek“ közlelbi számában „Alsóféhérmegye közigazgatása gyűléséből“ című közlemény 6-ik kikezdésében olvasható:

„Közokt. miniszter ó nmlga a tanfelügyelőt is felhívta az ápril 23—27-ig tartott tanügyi értekezletre, melyen Tövis részére leányiskola stb. szervezését ajánlotta.“

Igy tehát Tövis részére leányiskola hozatott ajánlatba.

A leányiskola Tövisen mindenesetre égető szükség és mielőbbi teljesedésbe menését bizonyára hálásan fogadják. Azonban tekintve a helybeli felekezeti iskolák tökélytelenségét, mikor is sem azok tanhelyiségei, sem a tanítás maga nem kielégítő: bátor vagyok úgy a közoktatásügyi magas miniszterium, mint a nagyon tisztelt tanfelügyelő úr figyelmét Tövis érdekében felhívni és kérni: hogy Tövis községében egy leányiskolával egybekapcsolva oly állami finiskolát létesítsenek, melynek végeztével abból a gyermekek gymnasiumba mehessenek.

Ez nemcsak társadalmi de amalgamizáló szempontból is igen ezélszerű volna, és nézetem szerint ez utóbbi van hivatva a társadalom surlódásait lecsillapítani és ez volna legfőbb cél, mire törekedni kellene. A tankötelesek száma nagy e helységben és a közeli forrásból, bizonyára, számosabban és könnyebben nyerhetnének oly szellemi tápot, mely kedvet gerjesztene a további haladásra. Az ez irányban haladásnak egyik hátráltatója talán az, hogy épen az elemi oktatás eszközölhető legbajosabban, míg később, az idősebb gyermek könnyebben kihalható a szülői házból és fenntartására akkor maga is közreműködhetik sok esetben. Egy ily iskola helyeül ezélszerű volna Tövis már azért is, mert mintegy vidéki közép-pont, a vallás tanítást illetőleg minden felekezeti pappal rendelkezik, és végre egészségügyi szempontból is segélyre találhatni.

Minden esetre Tövis egy oly fejlődésben lévő község, melynek jó irányt adni, a jövőt illetőleg, igen ezélszerű és bizonyos tekintetben kötelesség is volna.

Az illető közegek figyelmét újból felhívja e tárgyra, óhajtok, hogy ne legyen az pusztában elhangzó szó.

Dr. Boér Jenő.

Füzdői levél.

Vizakna, 1882. junius 13.

Füzdő idényünk megnyitott; vendégeink napról-napra szaporodnak; az állandó vendégek száma a negyven esaladót már meghaladta. Az időjárás nem igen kedvező a fürdőre, mert esős, hideg. Oly ritkán olvashatunk valamit ezen sokak által nagy győgyerejűnek ismert fürdőről, hogy azért nem lesz felesleges azt bővebben ismertetni. Nem vagyok orvos, hogy fürdők győgyhatását szakavatottan hirdethessem az olvasó közönségnek, a minden napi tapasztalat az, mely szolgáltatoma áll. Hülés folytán csuszok bajokban szenvedők, gyenge skrofulás gyermekek, bőrkütegek, májbetegék öt-hat heti fürdés után rendez-

sen felgyógyulva s elégedetten hagyják el a fürdőt: általában még soha sem észleltetett az, hogy valaki, kit orvosai ezen fürdő használatára utasítottak, annak huzamosabb használata után panaszokba hagyta volna el fürdönket. Berendezése sok kívánni valót hagy fenn. Van itt szoba- és szabad fürdő. A szabadfürdőnél nyolcz fürdőhelyiség tiz káddal áll rendelkezésre, ezekben lehet természetesen meleg és melegített vizet használni; a szabadfürdőnél mindenik tavon több fürdő- és vetkező szoba van adva; a fürdőépületek részben az állam, részben a bérli tulajdona. — A tulajdonos jogát az erdészeti hivatal Szász-Sebesen képviseli; elég helytelenül, mert természetesebb volna, ha a bányaigazgatóság körébe csatoltatnék, mely esetben azt a helybeli m. kir. sóbánya-hivatal helyesebben és több hasznos eredménnyel képviselhetné. Ezen eljárásnak azon sajnálatra méltó következménye van, hogy senki sem ügyel fel a fürdőre és az azon levő épületekre. Az állami épületek csaknem düledező állapotban vannak; több éve, hogy azokon semmi javítás nem történt, míg az idén a melegfürdő épület egyik szöglete megindult s most, midőn a fürdő már megnyitott, igazítanak valamit rajta, elég alkalmatlanságára a fürdővendégeknek, kik e miatt a melegített fürdőt nem használhatják, sőt az ugyanazon épületben levő olvasó és társalgó teremből is több ideig ki lesznek zárva.

A fürdővendégek kényelméről és szórakoztatásáról gondoskodni egy, még a felosztatot gubernium által létrehozott, fürdőbirtokosság kötelessége, melynek élén a városi polgármester áll. Ezen bizottság jelenben csak névleges, alig ad valami életjelt magáról; három év alatt tartott egy bizottsági gyűlést s annak sem látszik semmi eredménye. Minden fürdővendég fizet egy forint ötven krajczár győgydíjt; az ebből begyűlt összeget a fürdőbizottság kezeli; ebből rendeltetnek meg a hírlapok, ebből fedezendő a zenére teendő s általában minden olyan kiadás, mely a fürdővendégek szórakozására czélzó. A bevett pénzekekről számadás vezetendő és minden fürdőidény végén a bizottság által lezárandó, de hogy ez miként történik, mikor bizottsági gyűlés sem tartatik, arról nincs tudomásom. — Ez időszert az olvasó teremben a következő lapok állanak a vendégek rendelkezésére: „Neue freie Presse“, „Neues Pester Journal“, „Kikirkiki“, „Hermanstädter Zeitung“, „Gazetta Transilvaniei“, „Ellenőr“, „Kolosvári Közlöny“ és „Borszemjankó“. Nem kutatom, hogy ki rendelte meg e lapokat, mondják a fürdőorvos, menyinyiben képviselik a megrendelt lapok az irodalmat? itélje meg az olvasó közönség. Azt az egyet azonban meg kell említenem, hogy egy oly fürdőnél, mely nyilvános s hol rendszeresen a nőnem túlynyomóan van képviselve, a magyar állam egyik jeles fürdőjén: ezek a megrendelt hírlapok kielégítőek nem lehetnek; nézetünk szerint ha politikai lapokat rendel meg a bizottság, tekintettel kell lenni minden árnyalatra, más részt nem szabad megfelekednie arról, hogy a nők is megérdemlik, hogy róluk gondoskodva legyen. — Nem untatom tovább észrevételeimmel a tisztelt olvasó közönséget, s befejezem ezuttal tudósításom azon megjegyzéssel, hogy eljött nagyon is ideje annak, hogy a feleletes hatóság derék fürdönket becses figyelmére méltassa, s különösen szükséges volna, hogy a helybeli felügyelő bizottságot felfrissítse és kötelességének teljesítésére buzdítsa.

Figyelő.

Nemzeti színészet.

Az e heti műsor nem tartozott azok közé, a melyek telt házat tudnának összehozni. Ez tény. De hát az is igaz, hogy a változatosabb műsor se vonzott.

E hó 10-én: A bagdadi hercegnő új. Dumasnak eme képtelen semmissége került színpadra. Az volt a csodáltni való, hogy a szereplők elég türelemmel viselték a keresztet, sőt pl. Rott Mari (a hercegnő) egy pár-szor még némi hatást is tudott kelteni. Nem szólván a többiekéről, még csak Fábriánról (Richard ügyvéd) emlékeztünk meg, a ki sokkal jobb volt, mint eddigel, bár-melyik darabban. Tény, hogy lyrái szerelmesre nézve nem valami nagy dícsőség tühretőleg lejátszani egy jó-szívrű, de a cselekvényre nem valami nagy befolyásu, egy-hangu ügyvéd szerepét, hanem hát ebben legalább nem vár sokat a néző, s ha keveset kap, is elég. Közönség édes kevés volt.

E hó 11-én „Törő Bálintné és egy nő ki az ablakon kiugrik“ ez. népszínműnek keresztelt vasár-napi darab volt színen, a melyeknek az volt egyetlen érdeme, hogy rövid ideig untatott.

Sardou: „Váljunk el“ ez. 3 felvonásos vigjátéka volt a harmadik darab. Színpadra került e hó 13-án. — A darabot ismeri már közönségünk, nem sokat kell mondanunk róla. Olyan bohózatba átesapó vigjáték ez, a melyeknek nincs se középontja, mely körül az egész cselekmény tömörülhetne, nincs végeztélként benne egy bebonyitandó igazság. — de mesteri és szinte páratlan a darab szerkezete. Csupa élcz, meglepő fordulat, ellenáll-hatatlan komikum, bohóskodás az egész. Az egész mű egy regényes hajlamu bohó aszszony fecsegése. Különö-sen áll ez Cyprienne szerepére, melyet P. Rott Mari pezsgő elevevességgel, könnyved, kellemes modorral, kifeje-zésteli ábrázolással játszott. Bényei (Des Prunelles) ezt a józú intrikus szerepet humorral, ügyesen, egyes jele-netekben kiváló hatással játszotta. Fábriának (Adhemár) megint szerelmesnek kellett lennie, a mi sehogy se fér természetéhez, legalább kifejezni nem tudja, hogy az. Semmi routine nem volt játékában s csak egyetlen mo-mentum — a 3-dik felvonás bohózatában — mint tiszte-leti férj, kapta meg egy kissé, de a mi nem volt elég. A többiek nem sokat lendítettek a darab sikerének ér-dekében. A padok szokás szerint közönség után áhitottak:

E hó 14-én „Kisasszony feleségem“ Lecoq 3 felvonásos operetteje volt műsoron. Telivér operette, silány és nem erkölcsös mesével, pajzán élczekkel, sok komikai erővel, halavány jellemekkel és kitünően határos zenével. Bényei (Marjolaine) végig sok tüzzel, megkapó élénkséggel játszott; de helytelen volt felfogása, mikor az ártatlan leányt kaczernek ábrázolta; nagy hatással énekel, s bár hangján némi fátyolozottság volt észrevehető, a közönség kivált a 2-ik felvonás solójában s a 3-ikban nagyon megtapsolta. Rendkívül tetszett az 1. és 3. felvonás kettőse is, az első Némethel (Frikkel), a második Tóthfalusivai (Hannibal), kik közül azonban az előbbinek hangja rekedt, a másodiké érezesség nélküli, de egykori üdeségre, simítottásra valló. Thara-szovits (Avelin) átgondolt, jellemzetes játéka méltó tapso-ka-t vivot ki. Püspöki (Palamed), Sárdi (Petersop), szokott otthonossággal, közvetlenséggel működtek. Az elő-adás általában egyike volt a legsikerültebbeknek. A padok pedig állhatatosan üresek voltak.

Jun. 15-én S. Mihályi Károly jutalomjátékául „Fabricius úr leánya“ ez. 3 felvonásos színművet adták Wilbrantól. Szakadatlan sentimentalizmus az egész, talá-lóbb ezime volna: „Sirás mindenütt.“ A szereplők közül S. Mihályi (ezimszerep), Rott M. (Stern Agatha) és Püspöki (Demmler) tüntek ki, de minden igyekezet se menthette meg az érzélgős művet. A jutalmazandó megje-lenésekor tapsal s virágcsokrokkal fogadta a szép számu közönség, tisztelői pedig a 2-ik felvonás után szivarokkal és egy szép ötvenessel telt tárczát és egy arany karika gyűrűt nyujtottak át neki, a közönség kedvencének. Nyílt jelenetben is gyakran megtapsolták. Vajha más darabot választott volna jutalomjátékául.

A felvonásközök azonban minden felszólalás dacára hoszszuk és zenétlenek..

Spectator.

VEGYES HIREK.

— Solymosi S. Elek a népszínház kitünő komikai művésze, megényk szülőte, biztos értesülésünk szerint f. hó vége felé, a szünidőre szilóföldere hazatér. — Mind-nyajunknak élénk emlékében él mult évi kitünő vendég-szereplése — és ennél fogva megragadjuk az alkalmat felhívni t. Bényei szünigazató urat, hogy derék barátunkat minden esetre megnyerni és fellépéseivel közönségünknek pár élvezetes estét szerezni ne mulasztja el.

— Kriza János volt unitárius püspöknek s a „Vadrózsák“ című nagybecsű népköltési gyűjtemény össze-állítójának szülőházát hitsorsosai emléktáblával jelölik meg s az e czélra alakult bizottság egyuttal „Krizá-album“-ot is ad ki.

— A polg. fiu- és leányiskola óvi zárvizsgálati következő sorban fognak megtartatni. Folyó hó 26-án dél-előtt polg. iskola I. és II. osztálya; d. u. 3—6-ig I. leányosztály. 27-én d. e. 8—12 óraig II. leányosztály; d. u. 3—6-ig III. és IV. leányosztály, ezt követi a jutal-m kiosztása s a tanév bezárása. — Ajánljuk a t. szülők és tanügybarátok szives figyelmébe.

— A helybeli iparos iskola vizsgálata folyó hó 18-án d. u. 3 órakor tartatik meg a polgári leányiskola helyiségében.

— T. Vajna István úrtól következő sorokat vet-tük: Szentkirályutezai lakasomon egy Dzirrdzon rendszerű méhest állítottam föl átvéve Buda Ede úrtól ez irányu berendezését és miután a közönségnek vizsgálatot vélek tenni, följajánlom a méhészet kedvelőknek ezen bár kezdet-leges berendezés megtekintését; birom továbbá Buda Ede úr ígeretét, hogy kik a méhek belmunkálkodását és egyéb titkait megsemlőlni óhajtanak, azoknak csütör-tök és vasárnap délutáni 3—6 óraig kész a méhesben bemutatni és tapasztalatokon alapuló magyarázatokkal szolgálni.

— A tanfolyamra jövő hó elsején városunkba ér-kezendő csendörök létszáma — harmincezzel gyarapod-ván — nem 150, hanem 180 leend. Na, a mig ezek itt lesznek bizvást nyugodtan alhatunk!

— Bényei István szintársulata nyert engedélyt tanácsunktól az ősi idényre is, mely ez évben november hó közepén veendi kezdetét, mivel városunknak színielő-adásokra alkalmas egyetlen helyisége, a régi városház nagyterme, julius hó elsejétől november közepéig a tan-folyamra berendelt csendöröknek lett bére adva.

— Bényei István szintársulatának játékrendje. Vasárnap junius 18-án „Az ördög része,“ énekes vig-játék operai részekkel. Hétfőn nem lesz előadás. Kedden 19-én itt másodsor és utoljára „A cifra nyomorúság,“ Csiky köztetszésben részesült színműve. Szerdán 20-án itt ötször „Titilla hadnagy,“ nagy operette. Csütörtökön 21-én „II-ik Rákóczy Ferencz fogsága,“ színmű. Püspöki Imre jutalomjátéka. Pénteken szünet. Szombaton 23-án „A kapitány kisasszony,“ nagy operette.

— 300 éves czimbalom. Gróf Eszterházy Manó egy körülbelül 300 éves czimbalmot adott át egy fővárosi hangszergyárosnak kiigazítás végett. A hangszer alakja, hűrozása nagyban hasonlít egy lábnélküli miniatüre-zon-gorához.

— Hoszter Fülöp a várpalotai rablőgyilkos ügye — kiről annak idejében lapunkban részletesen megemlé-keztünk — már a legfőbb ítélőszék elhatározása alatt áll.

— Irámszarvas-e a rennhtier? Helytelenül ne-vezték el a magyarban a rennhtier irámszarvasnak, mert a finn-k ez illatott „rén“-nek nevezik, e szóhoz hát nyel-vünknek is ősi jussa van. Vessük ki tehát ezt a czaf-rangot nyelvünkben s fogadjuk viszsza az ősi „rén“-t rén-szarvas képében.

— Csecesmő korában katona. Frigyes mecklen-burgi hercegnék ez évi május 12-én született fiát, a német császár engedelmével fölvezték a hadsereg kötelé-kebe s a 17. számú draganyos ezredbe osztották be.

— Égő koporsó. Nekuta János, komáromi kőműves-mester kis gyermekének temetése alkalmával sajnos bal-

eset történt. A koporsó mellett égő fáklával haladó fiatal emberek egyike a szemfedelel vigyázatlanságból meggyújtotta; mire csakhamar az egész koporsó lángba borult. A testet vivő férfi, — kinek már haja és ruhája égni kezdett — veszedelmes terhét ijedségében a földre dobta. A zökkenés következtében a koporsó födele felnyit és a hulla a koporsóból a földre kifordult. Míntán a tüzet gyorsan eloltották, a kis hallatot ismét visszafektették a félig megégett koporsóba s úgy tették az örök nyugalom helyére.

— Csak 83 nadrágja van és pedig ugyanazon kelméből egy berlini pénzembernek, kit pénze báróvá tett. A kelmét megpillantotta szabójánál, s hogy másnak ne legyen hasonló nadrágja, megcsináltatta az egészet, lett összesen nyolczvanhárom darab. Milyen a hiúság!

— Erdő a föld alatt. Normanton lord birtokán, nem messze Crowlandtól, meglehetősen nagy területen egy föld alatti erdő van, hol 18 méter hosszú tölgyfa is van. A fák szép növéseik s kivált a fenyők szeretik a talajt, építkezésekre is használhatók.

— A „magyar háziasszony“ hetenkint megjelenő szaklap 11-ik száma megjelent következő élénk és változatos tartalommal: Töredék a nőnevelés kérdéséhez. — A női műveltség. Irta: Pálmai Irma. — Szükséges tudnivalók a háztartás körül. — A víz forrásáról. I. Irta: Kemenezky Kálmán. — Étlap június 11-től 17-ig. — Háztartás és gazdaság. — Házicikkek legújabb piaci árjegyzéke. — Különfélek. — Rövid hírek. — Jótékony öngyűlölet. — Kérdések és feleletek. — Számrejtvény megfejtése. — Sakktalány. — Tárca: Költemény. A „régidalokból.“ Irta: Perényi Kálmán. — Amerikai társalgási formák. — Melékleten: Megalázva. Regény Csojják Attilától. — Felhívjuk olvasóink figyelmét e jól és gondosan szerkesztett szaklapra, melynek előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr, félévre 3 frt. Előfizetheti a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalában, Budapest, V. főút 5-ik szám.

— Magyar cigányzenekar Afrikában. Lesser Jaques nevű francia vállalkozó felszólította Csányi Dénes cigányprimást, ki nem rég Oroszországot is beutazta, hogó egy Afrika civilizáltabb részeiben teendő körútra 15 tagból álló zenekart szervezzen. Csányi elfogadta a megbízást és még e hó folyamán útra indulnak. A zenekar tagjai könnyű fehér posztóból készült aranyzsinóros magyar ruhát kapnak, ugyanoly szövetből készült sapkát, fekete tollal és laceszímával. A napi díj, szabad útazás és ellátás mellett hat forint.

* A csont felhasználása. Csont minden gazdaságban gyűl össze s öszszeszedése sokkal több hasznot hajt, mint legtöbbben gondolnak. Ha a csontot kellően előkészítik, igen jó növényi tápanyagul fog szolgálni. A konyhából kikerült csontok egészben maradványok nem sokat érnek, ha csak nagy mennyiségben nem használnak. Meg kell tehát azokat törni, hogy a bennök levő sok foszfor s más anyagok felhasználhatók legyenek. Csontdarálót nem szerezhet be minden gazda. Legjobb és legegyszerűbb a csontokat fejszével szétverve, ki nem lúgozott hamuba rakni, ha a hamu eléggé megnedvesítetik, megési a csontot, úgy hogy az egész puha lesz. Az ilyen csont ha megszárad, morzsákra hull szét, melyet a földön könnyen szét lehet hinteni.

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Sz. 1548—882.
bű.

Hirdetés.

Schuller Laci és Pópa Niculae kőborcizigányoktól a tövisi m. kir. esendőrök által 61 frt, 62 kr. lefoglalattott:

Míntán ezen összeg nyilván Alsó-fehér és Hunyadmegyé valamely városában tartott vásárok alkalmával lopattathatót.

Felhívtnak a netaláni károsok, 3 hó alatt kihallgatás végett

alant irt kir. járásbírósg előtt jelentkezni, mivel annak elteltével a fent irt összeg az illetőknek vissza fog adani.

Nagy-Enyden 1882. június 10-én

A kir. járásbírósg bftó osztályától.

Van szerenésom a t. helyi és vidéki birtokos urakat tisztelettel figyelmeztetni hogy a legkönynyebben járó és e vidéken általános tet-szésben részesült

perge ekéimet,

melyeket míntán ez idén nagy mennyiséget szereszttem bé belőlük, míg a készlet tart az alábbi feltűnő olcsó áron árusíthatom el u. m.

1 drb. szilárdan készült eke 4-es sz. ára 9 frt 50 kr

1 „ ugyanez 3-as „ „ 11 frt 50 kr

Míndezen ekék fataligára is alkalmazhatók.

Ajánlom továbbá mindennemű gazdasági cikkeit, kítűnő szőlőkapáimat, vas láncos pattingókat, három ormós jó erős ásóimat, a legjobb szőlő- és hernyózó ollókat.

Luczerna lóhere, rétek javítására használt fűmag-vegyület, bizton hűnem kórozó répa nálam folyton nagy készletben kapható. A magvak csiraképesége meg van próbálva. bármelyiket biztosan ajánlhatom.

Mínel számosabb látogatásért esd

Bisztritsány Lajos.

Előfizetési fölhívás

a

„BUDAPESTI HIRLAP“

czímű politikai napilap

1882-ik év július-deczemberi folyamára.

A „BUDAPESTI HIRLAP“ a legolcsóbb fővárosi politikai, gazdasági és szépirodalmi napilap, megjelenik minden nap, tehát hétfőn és ünnep utáni napokon is 12—16 oldalnyi tartalommal.

Á r a :	Egyévre	14 frt — kr.
	Félévre	7 „ — „
	Negyedévre	3 „ 50 „
	Egy hónapra	1 „ 20 „

Beosztása figyelemmel van arra, hogy a politika, a társadalom, a művészet, az irodalom s a közönség mindennemű érdeklődésének köre arányosan képviselve legyen benne. A közintézetek, a nyilvános társaságok, a hatósági élet és a magánszórakozás szolgálatában egyaránt kíván a „Budapesti Hirlap“ buzgólkodni. Tekintettel van azonképen arra, hogy a család minden tagja, a komolyabb férfiak és a gyöngédebb izlésű hölgyek egyaránt találjanak benne magoknak rovatot; oktató, mulattató s ismeretterjesztő közleményeket.

A „BUDAPESTI HIRLAP“ politikai magatartásának irányzója a magyar nemzeti érdekek ápolása mindenek felett.

A „Budapesti Hirlap“ pártkötelékbe semmi körülmények között nem lép, de sőt feutartotta magának minden oldallal szemben a nemzeti érdekek, a magyar politika igazainak, a maga szabad és független meggyőződése szerinti hangoztatását.

A magyar kultúra védelmének harcászai e lap dolgozó társai, méltányosak a törekvéssel, intők a mulasztással, kiméletlenek a roszszakarattal szemben.

E mellett elsőrendű gondja a szerkesztőségnek, hogy a Budapesti Hirlapban e lap olvasói oly közlőnyt kapjanak kezükbe mely a versenyt minden tekintetben bármely belföldi vagy külföldi lappal fölvehesse, az összehasonlítást kiállja, kiállja ugy közleményeinek gyorsasága, hitelessége és kimerítő volta, mint íróinak kvalifikációja tekintetében.

Írányunk helybenhagyása, fáradozásainak megjutalmazása gyanánt áll mellettünk az a példátlan felkarolás, mely a magyar hirlapalapítás történetében hasztalan keresi párját, mely egy évi fennállás után a „Budapesti Hirlapot“ a legolvasottabb magyar napilapok sorába emelte, s melyért a lap szerkesztősége örök hálára kötelezettnek érzi magát diszes közönségével szemben.

Azért fordulunk bizalommal a tisztelt olvasó közönséghez és kérjük becses támogatását vállalatunknak, mely hivatva van arra, hogy hazánkban a hasonló német vállalatok kártékony elszaporodásának hathatósan útját vágja.

A Budapesti Hirlap irányczikkeit rendszeren

Kass Ivor báró és Rákosi Jenő

írják.

Egyébb gazdag közleményei mellett közöl e lap rendszeren egy egy érdekfeszítő regényt a legjobb szerzőktől, eredetit és külföldit felváltva. Együttal különösen fölhívjuk t. közönségünk figyelmét gróf Teleki Sándornak „Garibaldi alatt“ czímű rendkívül érdekes regénye cikksorozatára.

Az előfizetési pénzek a „Budapesti Hirlap“ kiadóhivatalához Kalaputcza 16. sz. küldendők.

CSUKÁSSI JÓZSEF,

RÁKOSI JENŐ

A „Budapesti Hirlap“
kiadó-tulajdonosai.

CSUKÁSSI JÓZSEF

A „Budapesti Hirlap“
felelős szerkesztője.